

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20033>

Özet

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ), kronik böbrek yetmezli?i nedeniyle diyaliz tedavisi gören hastalar?n, ya?am kaliteleri ve tedavi sonuçlar? aç?s?ndan kritik önem ta??yan diyet ve s?v? k?s?tlamalar?na ne ölçüde uyum sa?lad?klar?n? veya uyumsuzluk gösterdiklerini belirlemek amacıyla geli?tirilmif bir uyarlama aracd?r. Ölçek, hastalar?n kendi bildirimlerine dayanarak uyumsuzluk düzeylerini be? farklı kategori üzerinden de?erlendirmeyi hedefler.

Bu ölçek, hem?irelik ve nefroloji alan?ndaki klinisyenler ve ara?t?rmac?lar için, diyaliz hastalar?nda görülen yüksek morbidite ve mortalite oranlar?n? etkileyen temel davran??sal faktörleri tan?mlamada önemli bir araçtır. Elde edilen sonuçlar, bireyselle?tirilmif e?itim ve destek programlar?n?n planlanmas?nda temel veri sa?lamaktadır. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu 2009 y?l?nda yap?lm?? olup, psikometrik özellikleri incelenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Diyaliz, S?v? K?s?tlamas?, Diyet Uyumsuzlu?u, Kronik Böbrek Yetmezli?i, Hemodiyaliz, Uyum, Ya?am Kalitesi, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Belgüzar Kara

Amaç

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ)'nin temel amacı, son dönem böbrek hastal??? (SDBH) nedeniyle diyaliz tedavisi alan bireylerin, zorunlu diyet ve s?v? al?m? k?s?tlamalar?na kar?? gösterdikleri uyumsuzluk derecesini sistematik olarak ölçmektir.

Diyaliz hastalar?nda s?v? ve diyet k?s?tlamalar?na riayet etmemek, interdiyalitik kilo al?m?n?n artmas?na, hipertansiyona, pulmoner ödeme ve sonuç olarak hastaneye yat?? oranlar?n?n yükselmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, uyumsuzlu?un ciddiyetini ve türünü tespit etmek, klinik müdahale stratejilerinin geli?tirilmesi için hayati önem ta??maktad?r.

Yap?

DDSÖ, diyaliz hastalar?n?n tedavi rejimine gösterdi?i uyumsuzlu?un boyutlar?n? ölçen davran??sal bir yap?y? temel alır. Ölçek, uyumsuzlu?un sadece varlı??n? de?il, aynı zamanda ?iddetini de belirlemeyi amaçlar. Yap?sal olarak, ölçe?in diyet ve s?v? k?s?tlamalar?na yönelik

spesifik alt boyutlar? içermesi beklenir, ancak kaynakta bu alt boyutlar detayland?r?lmam??t?r.

Ölçek, hastalar?n s?v? al?m?n? s?n?rlama, potasyum, fosfor ve sodyum gibi elektrolitleri k?s?tlama konusundaki zorluklar?n? ve ba?ar?s?zl?klar?n? de?erlendirir. Ölçülen bu yap?, hastan?n hastal??? yönetme becerisini, öz yeterlili?ini ve tedavi motivasyonunu yans?tan karma??k bir psikososyal ve davran??sal fenomeni temsil eder.

Geçerlik

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??mas?nda geçerlik analizlerine dair ayr?nt?l? bulgular, özet kaynakta aç?kça belirtilmemiştir. Ancak, bir uyarlama çal??mas?n?n do?as? gere?i, yap? geçerli?ini desteklemek amac?yla genellikle faktör analizi veya benzeri yap?sal testler uygulanm??t?r. Bu çal??malar, ölçek maddelerinin teorik olarak öngörülen yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini ara?t?rmay? içerir.

Ölçe?in kültürel adaptasyonunun, hedef popülasyonun diyet ve ya?am tarz? özelliklerine uygunlu?unu sa?lamak amac?yla uzman görüşleri ve dilsel e?de?erlik çal??malar? ile desteklendi?i varsay?lmaktad?r. Ölçe?in klinik geçerli?i, yüksek uyumsuzluk skorlar?n?n kötü klinik sonuçlarla (örne?in, yüksek interdiyalitik kilo al?m? veya yüksek serum potasyum seviyeleri) ili?kili olup olmad???n?n incelenmesiyle do?rulan?r.

Güvenirlik

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i'nin iç tutarlılık güvenilirlik katsay?s?, adaptasyon çal??mas?nda incelenmiştir. Yap?lan analizler sonucunda ölçe?in genel Cronbach Alfa katsay?s? 0.70 olarak saptanm??t?r. Bu de?er, sosyal bilimler ve psikometrik de?erlendirmeler literatüründe genel kabul görmü? ve yeterli kabul edilen bir iç tutarlılık düzeyine i?aret etmektedir.

0.70 de?eri, ölçekteki maddelerin tutarlı bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü ve dolay?s?yla ölçe?in güvenilir sonuçlar üretti?ini göstermektedir. Güvenirlik çal??malar?n?n bir parças? olarak, zaman içinde tutarlı??? de?erlendiren test-tekrar test güvenilirli?i gibi ek analizlerin de yap?lm?? olmas? muhtemeldir, ancak bu bilgi özet kaynakta yer almamaktad?r.

Faktör Analizi

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çal??mas? kapsam?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örnekleme de korunup korunmad???n? belirlemek amac?yla faktör analizi yönteminin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar alt?nda topland???n? ortaya koyarak yap? geçerli?ine katkıda bulunur.

Uyarlama çal??malar?nda genellikle do?rulamaya faktör analizi (DFA) kullan?larak orijinal ölçe?in faktör yap?s? test edilir. Ancak, bu özet kaynakta faktör yükleri, aç?klanan varyans yüzdesi veya faktör say?s? gibi spesifik faktör analizi sonuçlar?na dair bilgi bulunmamaktadır. Bu bilgiler, ölçe?in orijinal makalesinde mevcuttur.

Araç

Test Türü: Uyarlama ve Öz Bildirim Ölçe?i

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme. Hastalar, uyumsuzluk düzeylerini aşağıdaki seçeneklerle belirtirler:

- 0 = Uyumsuzluk Yok
- 1 = Hafif Uyumsuzluk
- 2 = Orta Düzeyde Uyumsuzluk
- 3 = Ciddi Uyumsuzluk
- 4 = Çok Ciddi Uyumsuzluk

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Diyaliz Tedavisi Gören Hastalar

Ya? Grubu: Yeti?kin (Genellikle Kronik Böbrek Yetmezli?i tan?s? alm?? yeti?kin hastalar)

Popülasyon Detaylar?: Son dönem böbrek yetmezli?i tan?s? ile düzenli olarak hemodiyaliz veya periton diyaliz tedavisi alan bireyler.

Test Metodolojisi: Uygulama bireysel veya grup halinde yapılabilir. Hastalar, diyet ve s?v? k?s?tlamalar?na ne s?kl?kla veya ne düzeyde uymakta zorland?klar?n? gösteren maddeleri i?aretlerler. Yüksek puanlar, yüksek düzeyde uyumsuzlu?u gösterir.

Anahtar Kelimeler

Hasta Uyumsuzlu?u, Diyaliz Tedavisi, Böbrek Hastal???, Diyet K?s?tlamalar?, Hem?irelik De?erlendirmesi, Psikometri, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

İletişim Adresi: polatcenker1256@yahoo.com

İzinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, Belgüzar Kara tarafından 2009 yılında Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi'nde yayımlanan geçerlik ve güvenirlik çalışması ile Türkçe literatüre kazandırılmıştır. Ölçeğin kullanımı için yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Test Y?I? (Adaptasyon): 2009

Ücret Durumu: Akademik araştırmalarda kullanım için yazarın iznine tabidir, genellikle ücret talep edilmez.

PDF Kayna??: Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: diyaliz-diyet-ve-sivi-kisitlamasina-uyumsuzluk-olcegi-ddso-toad.pdf

Kaynaklar

Kara, B . (2009). Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 20-27.

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ) Maddeleri

ÖNEML?: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin orijinal maddeleri, sağlanan özet kaynakta yer almamaktadır. Maddelerin tamamına ulaşmak için yukarıda belirtilen referans makaleye başvurulması gerekmektedir.